

UDK:800.87:801.314(497.13)

Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 12/1986

A. Sujoldžić, B. Finka, P. Šimunović, A. Chaventre, P. Rudan

*Sektor za antropologiju Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada Sveučilišta u Zagrebu;**Zavod za jezik, IFF Zagreb;**Institut National d'Etudes Démographiques, Paris.*

JEZIČNA MIKROEVOLUCIJA OTOKA SILBE I OLIBA ANALIZA BAZIČNOG RJEČNIKA

UVOD

Oroci Silba i Olib, poput ostalih otoka Zadarskog arhipelaga, pripadaju području čakavskog narječja hrvatskog jezika. Iako su se govori toga područja mijenjali tijekom povijesti, dijelom unutarnjim inovacijama i evolucijama, a dijelom pod utjecajem vanjskih čimbenika (npr. migracijom), oni su bili i ostali u osnovi čakavski (Finka, 1971, 1973). Govori cijelog zadarskog otočja pripadaju skupini ikavsko-ekavskih čakavskih govora: prema sjeverozapadu otočja ti su govori više ekavski, a prema jugoistoku više ikavski (Jakić-Cestarić, 1957). Činjenica je da su zbog odvojenosti morem i otoci pred Zadrom — poput drugih jadranskih otoka — tokom povijesti bili manje izloženi prodoru novih stanovnika iz unutrašnjosti kopnenoga dijela Balkanskoga poluotoka, od okolnoga područja na kopnu. Stoga na otocima nalazimo i najstarije jezične osobine čakavskoga dijalekta (Jakić-Cestarić, 1966). To se naročito odnosi na manje otoke u zapadnom dijelu tog područja, koji su prilično udaljeni od kopna. To su otoci Silba, Olib, Ist i Premuda, na kojima se nalazi po jedno malo naselje, i koji su ostali najkompaktniji po svom starom stanovništvu i starim jezičnim crtama, zahvaljujući relativnoj izoliranosti morem i konzervativnom načinu života njihovih stanovnika. U njima je, kako navodi Hamm (1955), jezični razvoj bio manje ili više homogen, jer se došljaci — ukoliko migracija nije iznenadna i suviše brojna — brzo prilagođuju starosjediocima, poprimaju njihov jezik i kulturne običaje.

Unatoč dugotrajnom razdoblju mletačke vlasti na tom području (od 15. do konca 18. stoljeća) talijanski jezik nije bitno utjecao na govore stanovnika tih otoka i ostavio je tragove samo u riječima materijalne kulture, a koje su prilagođene govornom sustavu čakavskoga dijalekta. O tome svjedoči i toponimija otoka zadarskog arhipelaga, koja je gotovo potpuno slavenska, hrvatska, uz nekoliko iznimaka staroromanskoga i grčkoga porijekla (Skok, 1950). Najveći utjecaj na oblikovanje i evoluciju tih govora izvršile su migracije stanovništva od 15. do 17. stoljeća, kada su skupine izbjeglica pred Turcima bježale s kopna i naseljavale se na otocima. U svojoj studiji o pojavi ikavizama i ekavizama na otoku Silbi, Manojlović (1969), na temelju antropogeografskoga proučavanja, iznosi pretpostavku da su te migracije izvršile značajan utjecaj na pojavu ikavizama na tom području. Prema njegovu

mišljenju najstarija struja naseljavanja tih otoka bila je ekavska, odnosno ekavsko-ikavska, i to do 15. stoljeća. Drugi sloj naseljavanja u 15. stoljeću zahvatio je stanovništvo uglavnom iz priobalnoga područja na kopnu, koje se jezično nije naročito razlikovalo od otočnog stanovništva. Međutim, treći sloj naseljavanja u 16. stoljeću — kad su se zbile i najveće migracije stanovnika na otoke — zahvatilo je kopneno stanovništvo ikavaca iz Bosne, Ravnih kotara i Podvelebitskoga primorja, koji su, došavši na otok Silbu, nametnuli ikavizme starijem stanovništvu. Manojlović (1969) u spomenutom je radu pronašao na Silbi dvostruko veći broj osnova u kojima se javljaju ikavizmi od onih u kojima se javljaju ekavizmi. Po njegovu mišljenju žarište ikavizma bilo je negdje u međuriječju rijeke Vrbasa i rijeke Bosne. Kasnijim migracijama ikavsko stanovništvo kretalo se prema obali i miješalo se s ranijim priobalnim stanovništvom i stanovništvom obližnjih otoka. Kako je dinarska migracija ikavaca bila mnogobrojna i dugotrajna, ikavizmi su potiskivali veći broj ekavskih leksema na otocima, a današnji njihovi relikti pokazuju prilično jaku žilavost odolijevanja zahvaljujući fonetskim i psihološkim faktorima. Međutim, i migracijska kretanja stanovnika otoka Silbe znatno su utjecala na govor otoka, u kojem se sve više gube stari čakavski oblici, tako da danas tek mali broj starijih ljudi pamti nekadašnje govorne oblike. Obzirom na otok Olib, prvi povijesni podaci o današnjim stanovnicima otoka potječu iz 1476. godine. Tada je, prema predaji, skupina izbjeglica sa vrela Cetine naselila otok Olib pod vodstvom popa Jurja Cetinjanina. O tome svjedoči i drveni križ koji su doseljenici tada donijeli sa sobom, a čuva se i danas u mjesnoj crkvi na Olibu. Podaci o tim doseljenicima, zabilježeni u matičnim knjigama od 1480. godine, očuvani su u mjesnom župnom uredu. Došljaci su se asimilirali sa starosjediocima, a njihove govorne karakteristike utjecale su na jezik Olibljana i dale su posebna obilježja. Po njima se taj govor razlikuje od obližnjih čakavskih govora na susjednim otocima.

Antropološka multidisciplinarna istraživanja populacije otoka Silbe i otoka Oliba, provedena analizom etno-povijesnih, demografskih i migracijskih podataka (Sujoldžić i sur., 1983, 1984; Jovanović i sur., 1984, 1987; Rudan i sur., 1987) te analizom morfoloških (Smolej i sur., 1983, 1984) i fizioloških (Gomzi i sur., 1983; Smolej i sur., 1984, 1987) te dermatoglifskih svojstava (Rudan i sur., 1984; Letinić i sur., 1987) pokazala su kako u nizu socio-kulturnih (npr. demografskih i migracijskih) i bioloških (polifaktorijalno determiniranih) svojstava postoje izražene razlike/heterogenosti među populacijama tih dvaju, geografski izuzetno bliskih otoka (na najbližem mjestu udaljenost među njima iznosi samo 1 kilometar). Kao logičan nastavak provedenih antropoloških istraživanja, ali i u sklopu sveobuhvatne analize bazičnog i kulturnog vokabulara čakavskoga područja — izloženog tijekom posljednjih stoljeća mnogobrojnim promjenama uslijed velikih migracija stanovništva — namjera nam je u ovom radu proučiti analizom bazičnog vokabulara jezičnu mikrodiferencijaciju (sličnosti ili razlike) između stanovnika otoka Silbe i otoka Oliba.

GRAĐA I METODE

Istraživanjima je obuhvaćena analiza tzv. bazičnog vokabulara, koji je otporniji na promjene i utjecaje sa strane, a uključuje 100 do 200 svakodnevnih riječi koje postoje u svakoj kulturi. Određivanje srodnosti dvaju jezika ili dijalekata analizom

Tablica 1.

SILBA	OLIB	SILBA	OLIB
1. glavà	glàva	53. žènska	žènska
2. obraz*	obraz	54. laž	laž
3. čelò	čèlo	55. mladit'	mladi'
4. živòt/tèlo	tèlo	56. divòjka	divòjka
5. kàrv	kàr	57. košùja	košùja
6. mihùr	prišt'úr	58. opràti	pràti
7. čirjak	čirjak	59. kùt'a	kùt'a
8. gnòj	gnòj	60. kròv/kupèrta	kròv
9. nòs	nòs	61. vràta	vràta
10. òko	òko	62. ogañ	ogañ
11. zinica	zinica	63. žeravka	žeravka
12. vije	òbrve	64. lùg	lùg
13. sùza	sùza	65. mihùr	mihùr
14. spàti	spàti	66. ðim	ðim
15. sañ	sañ	67. daskà	daskà
16. ùho	ùho	68. nòž	nòž
17. čù	čù	69. dnò	dnò
18. ùsnice	ùsnice	70. jìsti	jìsti
19. zùb	zùb	71. žàrna	žèrne
20. zajik	jezik	72. hìb	hìb
21. kost'ina	kòst	73. mašt	mašt/štrùt
22. zglòb	zglòb	74. glàd	glàd
23. pàrsi	pàrsi	75. mèra	mèra
24. sisa	sisa	76. mejaš	mijaš
25. nàdra	nàdra	77. sìme	sìme
26. rebrò	lèbro	78. mälín	mälín
27. plet'tà	plet'à/plit'à	79. ovcà	ovcà
28. rukà	rùkà	80. koñ	koñ
29. kàli/zùj/zùj	žùj	81. kař	kař
30. làkat	làkat	82. kolìba	kolìba
31. dlàn	dlàn	83. mlìkò	mlìkò
32. pàrst	pàrst	84. pàs/kućàk	pàs
33. nòhat	nòkat	85. jaže	jaže
34. bedrà	bèdra	86. ðivji	ðivji
35. nogà	nogà	87. fčèla	fčèla
36. hoditi	hoditi	88. švinàc	švinàc
37. kolèno	kolèno	89. ðàrvo	ðrivo
38. čovik	čovik	90. liš't'e	liš't'e
39. umrìti	umrìti	91. fjoř	cvět
40. živiti	živiti	92. sùša	sùša
41. jìme	ìme	93. sikìra	sikìra
42. tate/otaç	otaç	94. kàmik	kàmik
43. màti	màti	95. pùt/klanàc	pùt/klanàc
44. ditè	ditè	96. mägla	mägla
45. sìn	sìn	97. ðaž	ðaž
46. hčè	ht'ì	98. sùnca	sùnca
47. ðid	ðid	99. mìsec	mìsec
48. bàba	nàna	100. zvèzda	zvìzda
49. vnùk	vnùk	101. tùnd	užbà
50. sestrà	sistrà	102. jètika/sùćija	sùćica
51. mùž	mùž	103. gřòb	gřòb
52. ženà	žèna		

* Zatvoreni /a/ /o/ naglašeni su dugosilaznim akcentom. Zvučni suglasnici /b, d, g, v, z, ž/ na kraju izgovorne cjeline obezvučeni su, ali ta obezvučenost iz teoničkih razloga nije označena.

njihovih bazičnih vokabulara temelji se na utvrđivanju broja srodnih riječi koje su fonetski, morfološki i leksički istovjetne. Bazični vokabular primijenjen u analizi sadržava ukupno 103 riječi, prikazanih na Tablici 1. Prvi korak u analizi odnosio se na utvrđivanje broja razlika bez obzira na fonetsku, morfološku i leksičku razinu, tako da je svakoj od riječi dan istovjetan ili različit broj, a ta kvalifikacija omogućila je procjenu statističkog vrednovanja razlika dvaju ispitivanih govora. Kako je analiza bazičnog vokabulara metodološki podrobno prikazana u ranijim publikacijama (npr. Sujoldžić i sur., 1979, 1982—83, 1984—85), smatramo kako je ovdje nije potrebno opširnije prikazati. Radi kvantifikacije opaženih razlika među govorima (u prostoru bazičnog vokabulara) Silbe i Oliba, testiranje hipoteze o podudarnosti opaženih i očekivanih frekvencija razlika među njima testirano je χ^2 testom. Radi uspostavljanja relevantnijih vrijednosnih odnosa među ispitivanim jezičnim osobinama izvršena je, zatim, procjena postojećih razlika s obzirom na fonetsku, morfološku i leksičku razinu, kao i hijerarhija opaženih razlika s obzirom na važnije — primarne — i manje važne — sekundarne — diskriminante.

REZULTATI I DISKUSIJA

Skupljene riječi bazičnog vokabulara prikazane su na Tablici 1. uz odgovarajuću akcentuaciju. Analiza prikazane građe pokazuje da se u govorima Silbe i Oliba u načelu izvorno dugi naglašeni samoglasnici /ā/ /ē/ /ō/ ostvaruju kao zatvoreni [a] [e] [o], pri čemu se zatvoreno [a] može izgovarati približno i kao [o]. Zatvorenost navedenih samoglasnika može i manje ili više izostati, ali se može ostvariti i diftonškim izgovorom [ʰa] [ʰe] [ʰo]. Kratki prednaglasni samoglasnici /a/ /e/ /o/ teže redukcijama, odnosno pomaku artikulacijske baze, pri čemu su uočene tendencije da se samoglasnici srednjega reda, prednji /e/ i stražnji /o/, zamjenjuju niskim samoglasnikom /a/ (npr. *nevěsta* → *navěsta*, *gromāča* → *gramāča*) ili da se prednji samoglasnik srednjega reda /e/ zamjenjuje visokim samoglasnikom prednjega reda /i/. To se, u tim ikavsko-ekavskim govorima, može zbivati i sa samoglasnikom /e/ podrijetlom od staroga »jata«, pa je u primjera kao *zvižoa* (Olib) dobiveno /i/ od /e/ kao i u *sistrā* od *sestrā* (Olib); tu dakle samoglasnik /i/ nije izravan rezultat fonetskoga razvoja staroga »jata«. U znatnoj su mjeri reducirane i dužine dugih samoglasnika (uključujući i izvorno duge /ī/ i /ū/), doduše više i češće nenaglašenih (u zana-glasnom slogu redovito) nego naglašenih. Na taj način kvantiteta sve više gubi na razlikovnosti, tako samoglasničku razlikovnost pretežno odražava kvaliteta samoglasnika samoglasničkoga tipa »a«, »e« i »o«, tj. u međusobnoj su opreci zatvoreni prema nezatvorenim samoglasnicima (ā ≠ a, ē ≠ e, ō ≠ o). Pri tome su zatvoreni samoglasnici u načelu nasljednici odgovarajućih izvornih dugih, a nezatvoreni kratkih samoglasnika. Primjeri također pokazuju da su olipski i silbljanski govor prošli razdoblje duljenja kratkoga naglašenoga samoglasnika /a/ u otvorenim slogovima u svim pozicijama u riječi osim na apsolutnom krajnjem slogu (*māti* → *māi*). To se zaključuje po tome što se takvo produljeno /a/ ne izgovara zatvorenom ili diftonškom varijantom ni onda kad se izgovori kao dug samoglasnik, kao što se u načelu zatvorenom alofonom varijantom izgovara izvorno dugi samoglasnik /ā/.

Redovito su u oba govora (olipskom i silbljanskom) neutralizirane i intonacijske opreke (dugih) samoglasnika, iako ima fonetskih ostvaraja s donekle silaznim i donekle uzlaznim (akutskim) izgovorom. Na taj su način u međusobnoj opreci samo naglašenost i nenaglašenost samoglasnika u riječi. Stari su odnosi mjesta naglasaka

također u velikoj mjeri poremećeni. Osobito je izražena tendencija prijelaza staroga kratkoga naglaska s krajnjega sloga za jedan slog prema početku riječi. Ako se i kad se ne ostvaruje kvantitativna neutralizacija, onda se preneseni naglasci ostvaruju ili kao naglasak [ˈ] (na prvotno kratkom samoglasniku, npr. *čel̩d̩* u Silbi prema *čelo* u Olibu) ili kao naglasak [ˈ] (na prvotno dugom samoglasniku, npr. *glav̩a* u Silbi prema *gl̩ava* u Olibu).

Na osnovi izloženoga, razlike tipa *glav̩a* (Silba) i *gl̩ava* (Olib) pokazuju dvije mogućnosti u načelu iste pojave i u jednom i u drugom govoru, samo je konkretan zapis drugačiji, tj. u jednom je mjestu iskorištena jedna, a u drugom druga mogućnost, od njih nekoliko (*gl̩av̩a* | *glav̩a* | *gl̩va* | *gl̩ava* | *gl̩va* | *gl̩av̩a*...). Između ostaloga, podudarnost je u oba govora i obezvučenje zvučnih suglasnika pretežno na apsolutnom kraju (npr. *sglob̩* u Silbi i Olibu), stabilno mjesto naglaska u središnjoj poziciji u riječi (npr. *kob̩ila* u Silbi i u Olibu) itd. Iz tehničkih razloga ova obezvučenost krajnjih suglasnika /b, d, v, z, ž, g/ nije bilježena u tablici na strani 109.

Ima između govora u ta dva mjesta (u Silbi i Olibu) i zabilježenih razlika, i to ne samo leksičkih (npr. *t̩nd̩* u Silbi i *u̩b̩a* u Olibu) i osobito glasovnih (npr. *rebr̩d̩* u Silbi i *l̩ebro* u Olibu, *ko̩š̩ja* u Silbi i *ko̩š̩ja* u Olibu, *̩me* u Silbi i *̩me* u Olibu, *m̩lin* u Silbi i *m̩lin* u Olibu, itd.).

Kvantifikacija opaženih razlika u bazičnom vokabularu između Silbe i Oliba omogućila je testiranje hipoteze o podudarnosti opaženih i očekivanih frekvencija razlika (χ^2 testom). Očekivane frekvencije odnose se na pretpostavku da se u bazičnom vokabularu u toku 1.000 godina mijenja 14% riječi uslijed jezičnog kontakta, unutarnjih inovacija i sl., a 86% riječi ostaje nepromijenjeno (Swadesh, 1952).

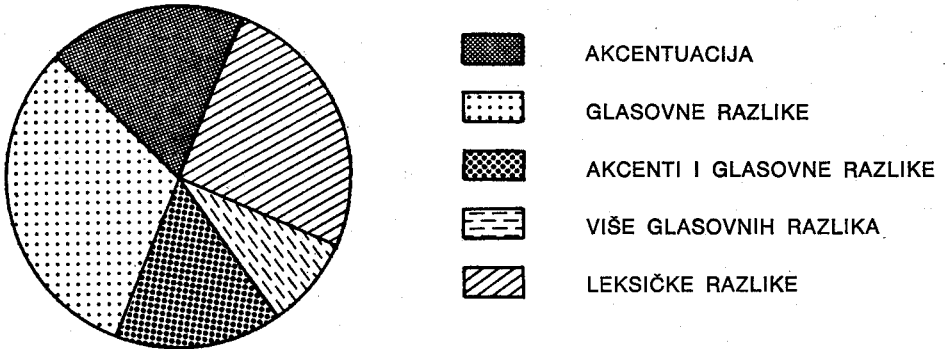
Rezultati analize χ^2 testom-prikazani na Tablici 2. — pokazuju visoku statističku značajnost razlika između dva ispitivana govora (bazična vokabulara) na razini značajnosti $p < 0,001$.

U nastojanju da se uspostave relevantniji vrijednosni odnosi među jezičnim osobinama i pronađenim razlikama između ova dva naselja (Silba, Olib) izvršili smo analizu zastupljenosti pojedinih tipova razlika. Slika 1. pokazuje u postotku, najviše glasovnih razlika (29%), te podjednaki postotak akcenatskih (21%) i leksičkih (24%) razlika. Najmanji postoci odnose se na riječi u kojima istodobno ima i

Tablica 2.
 χ^2 Test

Naselja	Frekvencije		Proporcije	
	Opažene	Očekivane	Opažene	Očekivane
1	68.00	88.58	.6602	.8600
2	35.00	14.42	.3398	.1400
Ukupno	103.00	103.00	1.0000	1.0000

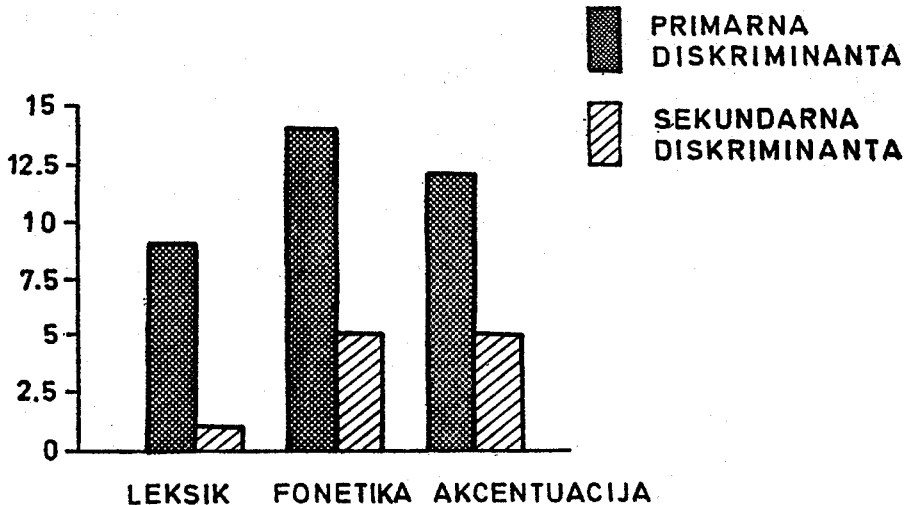
$\chi^2 = 32.513$, $p = 1.191E-08$
stupnjevi slobode = 1

Slika 1.

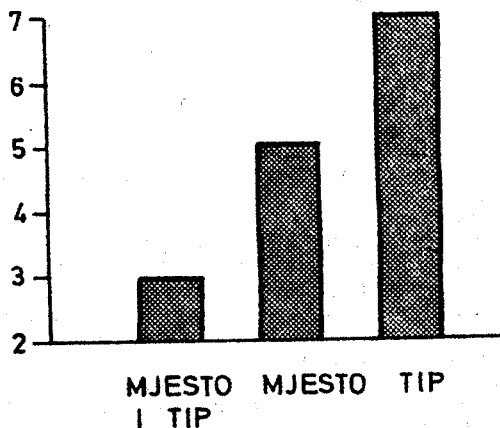
akcenatskih i glasovnih razlika. Slika 2. prikazuje hijerarhiju opaženih leksičkih, fonetskih i akcenatskih razlika s obzirom na važne i manje važne diskriminante. Npr. važne diskriminante bile su u leksiku dvije potpuno različite riječi (*mihūr — prišt'ūr*), u akcentuaciji dva različita naglaska (*kārvo — kār*), a u fonetici razlike tipa *jeziḱ — zajḱ*, *rebrò — lèbro* ili *nòhat — nòkat*. Na slici se opaža da su primarne diskriminante u sve tri skupine znatno zastupljenije od sekundarnih razlika, što potvrđuje značajnost pronađenih razlika. Isto tako i analiza akcenatskih razlika, prikazana na Slici 3, pokazuje da se najviše razlika odnosi na vrstu akcenta, nešto manje na promjenu u mjestu akcenta, a najmanje riječi ima u kojima su različiti i tip i mjesto akcenta.

Rezultati istraživanja jezične mikroevolucije otoka Silbe i otoka Oliba, analizom bazičnog vokabulara, pokazuju izraženu mikrodiferencijaciju u govorima tih

Slika 2.

dvaju geografski jako bliskih otoka. S pravom možemo zaključiti da je različita mikroevolucija tih govora posljedica, s jedne strane, izoliranosti naselja tijekom povijesti, ali i povijesnih zbivanja (prvenstveno stupnja migracije na Silbu i Olib) te različitih privrednih orijentacija njihova stanovništva, s druge strane. Dosadašnja istraživanja migracije stanovništva pokazala su priličnu podudarnost između Silbe i Oliba s obzirom na kvalitetu imigracije. Naime imigranti u posljednje tri analizirane generacije (rođene od početka ovog stoljeća) ne dolaze na otoke iz uda-

Slika 3.

ljenosti unutar od oko 20 kilometara (Sujoldžić i sur., 1983, 1984). Razlika u imigraciji stanovništva na Silbu i Olib jest kvantitativna: dok je otok Silba izrazito otvoren za imigraciju (endogamija iznosi 35,5%) otok Olib je izrazito zatvoren (endogamija iznosi čak 83%) (Sujoldžić i sur., 1983, 1984). To se očituje i u niskom koeficijentu srodstva (kinship coefficient, $f_0 = 0,004$) na otoku Silbi i visokom ($f_0 = 0,0167$) na otoku Olibu. Jasno je da te činjenice utječu i na razvoj govora u ispitivanim zajednicama, pa ih s pravom možemo dovesti u vezu s razlikama u analiziranom bazičnom vokabularu. Budući da ne postoji podudarnost u intenzitetu imigracije stanovništva na Silbu i Olib, te da smo uočili među njima razlike u bazičnom vokabularu, jedna od mogućih eksplikativnih hipoteza o nastanku tih razlika mogla bi biti i ona što ukazuje na drugačiju socijalnu strukturu stanovnika tih otoka. Dok je tijekom povijesti Silba pretežno bila nastanjena pomorcima (dakle ekonomski drugačijim slojem), Olib je bio nastanjen izrazito poljoprivrednim stanovništvom (npr. Filipi, 1960; Cukar, 1970; Starešina, 1971). Razlike među njima u stupnju endogamije i koeficijentu srodstva jasno govore u prilog postojanju i socijalnih razlika među stanovništvom Silbe i Oliba te posljedičnim razlikama u analiziranom bazičnom vokabularu među njima uslijed smanjenog jezičnog doticaja. Iako je danas izolacija stanovnika otoka Oliba znatno smanjena od one u prošlim generacijama, te je i njegov govor izložen danas sve većim vanjskim utjecajima, s pravom možemo reći da je u proteklim generacijama konzervativan život isključivo ruralne populacije na Olibu pridonio čuvanju nekih starijih jezičnih

osobina koje su se drugdje izgubile. Na Silbi je razvijeno pomorstvo uvijek omogućavalo znatnu komunikaciju s drugim otocima, kopnom i udaljenijim krajevima, i utjecalo na razvitak gotovo građanskih oblika življenja u kojem su se tradicionalni oblici — a time i specifična obilježja starinačkog čakavskoga dijalekta — u priličnoj mjeri izgubila. Stoga smatramo logičnim nastavkom ove studije analizu drugih vokabulara na Silbi i Olibu, te ostalim otocima zadarskog arhipelaga, kako bi jezičnu mikroevoluciju u tom području istočnog Jadrana bolje objasnili.

LITERATURA

1. Filipi, A.—R.: *Kretanje stanovništva zadarskih otoka*, Radovi JAZU, Zadar, 6—7: 131—174, 1960.
2. Cukar, K.: *Prošlost Oliba, Olib*, 1970.
3. Finka, B.: *Čakavsko narječje*, Čakavska rič, 1, Split, 1971.
4. Finka, B.: *O govorima zadarskog otočja*, Ljetopis JAZU, 76, 1973.
5. Gomzi, M., N. Smolej, A. Chaventre, P. Rudan: *Relationship between physiological properties and anthropometric traits in the population of the island of Silba*, Coll. Antropol. 7 (Suppl): 14—18, 1983.
6. Hamm, J.: *Izvjestaj o naučnom putovanju na Olib, Silbu, Ist, Premudu i Pag*, Ljetopis JAZU, 60: 334—339, 1955.
7. Jakić-Cestarić, V.: *Refleks jata na sjevernodalmatinskim otocima*, RIJAZU 3, 407—422, 1957.
8. Jakić-Cestarić, V.: *Dijalekt zadarskog kraja u dinanici svremenog života*, Zadarska revija 15: 71—475, 1966.
9. Jovanović, V., P. Rudan, A. Sujoldžić, A. Chaventre: *A study of immigration into the island of Silba*, Coll. Antropol., 8: 41—47, 1984.
10. Jovanović, V., A. Sujoldžić, A. Chaventre, P. Rudan: *Étude de l'immigration sur l'île de Silba*, Rad JAZU (u tisku) 1987.
11. Letinić, D., J. Denteš, A. Chaventre, P. Rudan: *Étude des dermatoglyphes de la population de l'île de Silba*, Rad JAZU (u tisku) 1987.
12. Manojlović, S. N.: *Sudari ekvaizma i ikavizma na ostrvu Silbi*, Radovi ANU BiH, Sarajevo, 38: 153—183, 1969.
13. Rudan, P., D. Letinić, A. Chaventre: *Digital and palmar dermatoglyphs of the population of the island of Olib (Yugoslavia)*, Coll. Antropol. 8: 201—212, 1984.
14. Rudan, P., A. Chaventre: *Presentation de l'étude anthropologique de l'île de Silba*, Rad JAZU (u tisku) 1987.
15. Skok P.: *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Jadranski institut, JAZU, 1950.
16. Smolej, N., M. Gomzi, H. Maver, P. Rudan: *Biometrical characteristics of the inhabitants of Silba*, Coll. Antropol. 7: 117—123, 1983.
17. Smolej, N., M. Gomzi, P. Rudan, A. Chaventre: *Biometrical characteristics of the population of the island of Olib*, Antrop. Koz. 29: 100—107, 1984.
18. Smolej, N., M. Gomzi, B. Janičijević, A. Chaventre, J. Godnić-Cvar, J. Miličić, E. Žuškin, P. Rudan: *Caractères biométrique de la population de l'île de Silba*, Rad JAZU (u tisku) 1987.
19. Sujoldžić, A., L. Szivovicza, K. Momirović, B. Finka, M. Moguš, P. Šimunović, P. Rudan: *Primjena tahsonomskih algoritama na nenumeričke varijable u proučavanju lingvističke mikroevolucije*, Rasprave Zavoda za jezik, knj. 4—5, str. 61—68, 1979.
20. Sujoldžić, A., L. Szivovicza, P. Šimunović, B. Finka, D. F. Roberts, P. Rudan: *Lingvističke udaljenosti na otoku Hvaru*, Rasprave Zavoda za jezik 8—9: 197—204, 1982—1983.
21. Sujoldžić, A., P. Rudan, A. Chaventre: *The island of Silba — Geomorphology, ethnohistory and demography*, Coll. Antropol. 7: 49—60, 1983.
22. Sujoldžić, A., V. Jovanović, A. Chaventre, P. Rudan: *The island of Olib — Geomorphology, ethnohistory, demography and migration*, Coll. Antropol. 8: 185—189, 1984.

23. Sujoldžić, A., L. Szivovicza, P. Šimunović, B. Finka, D. F. Roberts, P. Rudan: *Analiza kulturnog vokabulara otoka Hvara kao pokazatelja jezične mikroevolucije*, Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku 17—18: 767, 1984—1985.
24. Sujoldžić, A., A. Chaventre, N. Borot, P. Rudan: *L'île de Silba: Aperçu géographique, histoire, ethnologie et démographie*, Rad JAZU (u tisku) 1987.
25. Swadesh, M.: *Lexicostatistic dating of prehistoric ethnic contacts*, Proc. Am. Phil. Soc. 96: 452—463.
26. Šimunović, P., R. Olesch, *Čakavich-deutsches Lexikon III. Čakavische Texte*, Böhlau Verlag Köln-Wien 1983. Osobito str. 169—174.

ABSTRACT

LINGUISTIC MICROEVOLUTION OF THE ISLANDS OF SILBA AND OLIB (ANALYSIS OF BASIC VOCABULARY)

The basic vocabularies of the villages of Silba and Olib have been examined. The linguistic analysis based upon shared cognates indicates a statistically significant difference between these two geographically close islands.

Existing linguistic differences are explained by population migrations throughout history, different economic orientations and demographic factors.